

Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка
Кафедра музичної медієвістики та україністики

”ПОГОДЖУЮ”

Гарант освітньо-професійної програми,
декан факультету музикознавства,
композиції, вокалу та диригування, доцент

Я. ОЛЕКСІВ

25 червня 2021 року

”ПОГОДЖУЮ”

Декан факультету музикознавства,
композиції, вокалу та диригування, доцент

Я. ОЛЕКСІВ

25 червня 2021 року

”ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи, професор

М. КУШНІР

25 червня 2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
„ БОГОСЛОВІЯ МУЗИКИ”**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма	Музичне мистецтво
Профілізація	Всі профілізації
Статус	Вибіркова компонента циклу дисциплін для отримання додаткової кваліфікації «Регент» (ВК 3.4.1)
Загальний обсяг	2 кредити ЄКТС (60 годин)
Форма підсумкового контролю	Залік (7)
Термін викладання	7 семестр
Факультет	Всі факультети
Форма навчання	Денна

Робоча програма навчальної дисципліни „Богословіє музики ” з галузі знань 02 Культура і мистецтво зі спеціальності 025 Музичне мистецтво оновлена відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою Радою ЛНМА імені М. В. Лисенка «26» травня 2021 року (Протокол № 1)

Розробник:

СИРОТИНСЬКА Наталія Ігорівна – завідувач кафедри музичної медієвістики та україністики, доктор мистецтвознавства

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри *Музичної медієвістики та україністики* «22» червня 2021 р., протокол № 7

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Підготовка високопрофесійних фахівців, які володіють навичками дослідницької, аналітичної та педагогічної діяльності у сфері музичного мистецтва.

Основним завданням дисципліни є вивчення ряду питань, пов'язаних з проблемами християнства та музичної складової в обряді як важливого засобу розкриття богословського змісту догматичних настанов. Важливим також є представлення головних напрямків у розвитку музично-богословської думки, що розвивалася в сакральному середовищі, що також є свідченням багатої історичної традиції у сфері музики.

Ознайомленні студентів із зразками монодійної практики дозволить вільно орієнтуватися в музиці ранніх епох, і на основі аналізу конструктивних елементів цієї музики, здобути музично-слуховий досвід, що сприятиме виробленню художньо-виконавської концепції прочитання давньої музики.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ

2.1 Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК 1	Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово
ЗК 2	Здатність розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 4	Здатність до розв'язання проблем.
ЗК 5	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 6	Здатність до міжособистісної взаємодії.
ЗК 7	Здатність до критики та самокритики.
ЗК 8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 9	Здатність до шанобливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій.
ЗК 10	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК 11	Здатність володіти іноземною мовою.
ЗК 12	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
ЗК 13	Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості.
ЗК 14	Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК 15	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК 16	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК 17	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

2.2 Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	
СК 1	Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
СК 2	Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у творчовиконавській діяльності.
СК 3	Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
СК 4	Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
СК 5	Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності
СК 6	Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
СК 7	Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.
СК 8	Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.
СК 9	Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
СК 10	Здатність оперувати професійною термінологією.
СК 11	Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
СК 12	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
СК 13	Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.
СК 15	Здатність використовувати засоби масової інформації для просвітництва, популяризації та пропаганди досягнень музичної культури.
СК 16	Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.
СК 17	Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.
3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	
РН 6	Демонструвати спроможність до самостійного дослідження наукової проблеми в галузі музичного мистецтва та написання роботи відповідно до вимог, готовність дискутувати і аргументувати власну позицію.
РН 7	Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.
РН 8	Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
РН 9	Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській / та лекторській практичній діяльності.
РН 10	Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
РН 13	Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.
РН 14	Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

4. РОЗПОДІЛ ДИСЦИПЛІНИ ЗА СЕМЕСТРАМИ, ГОДИНАМИ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами			Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					Розподіл аудиторних годин за курсами і семестрами											
	Екзамени	Заліки	Атестаційні		Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота	I курс	II курс	III курс	IV курс								
						у тому числі:				Семестри											
						Всього	лекційні	індивідуальні		практичні	1	2	3	4	5	6	7	8			
											Кількість тижнів в семестрі										
						1	2	3		4	5	6	7	8							
1	2	3	4	5	6	7	8														
Богословіє музики		7		2	60	30	30													2	

Розподіл годин та кредитів по курсах та семестрах

КУРС	СЕМЕСТРИ	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					Самостійна робота	
			Загальний обсяг	Аудиторних					
				у тому числі:					
				Всього	лекційні	індивідуальні			практичні
IV		2	60	30				30	
	7	2	60	30				30	
	8								

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1 семестр

	Модуль 1. Християнська догматика у літургійних співаних текстах	Кількість годин
	Змістовий модуль 1. Богословія музики у середньовічній Церкві.	
Тема 1	Предмет. Проблематика.	2
Тема 2	Ранньо-християнська східна патристика про богословські засади творчості.	2
Тема 3	Західна Церква про музику: трактати св. Августина та Боеція.	2
Тема 4	Пізнєовізантійські музичні трактати. «Агіополітес». «Пападики».	2
Тема 5	Давньоукраїнська складова у східній богословії. «Слово про закон і благодать» митр. Іларіона.	2
Тема 6	Втілення християнських догматів в ірмоложних піснеспівах.	4
	Змістовий модуль 2. Богословія музики в українському обряді	
Тема 1	Протестантизм та секуляризація і їх вплив на церковно-музичну творчість.	2
Тема 2	Догматичні концепти в партесних концертах.	4
Тема 3	Літургійні акценти в духовних концертах українських композиторів-класиків.	2
Тема 4	Музично-стилістичні особливості літургійних жанрів XIX ст.	2
Тема 5	Постанови II Ватиканського Собору та повчання про музику. Собор УАПЦ 1921 р.	2
Тема 6	Українська церковна музика XX-XXI ст.: традиції та новаторство.	4
	Всього годин	30

Самостійна робота

I семестр

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Ранньо-християнська музична патристика про богословські засади творчості.	3
2.	Документи Католицької Церкви про музику в Середньовіччі	2
3.	Проекція ідей ранньої партистики на музику в трактаті св. Августина «De musica».	3
4.	Документи католицької церкви про музику: протестантизм, контрреформація.	2
5.	Церковно-музична проблематика в українській філософії.	2
	Поточний контроль	2
6.	Формотворчі засади як синтез сакрального змісту і мистецького втілення.	4
7.	Богословія у текстах сакральних піснеспівів: музично-риторичне мистецтво.	2
8.	Біблійні цитування в партесних концертах.	3
9.	Псалмодія в текстах духовних концертів.	2
10.	Сучасне сакральне музичне мистецтво на перетині богословських догм та секуляризації мистецтва.	2
11.	Підсумковий контроль (залік)	3
	Всього годин	30
	Всього за лекційний курс	60

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

„**відмінно**” А – глибоке засвоєння лекційного матеріалу, систематична самостійна робота, вміння охарактеризувати музичне явище в контексті відповідної епохи та стилю, глибоке знання процесів, що відбуваються в суміжних видах мистецтва, вміння логічно побудувати власну думку та узагальнити попередньо опрацьований матеріал, використання додаткової літератури, знання музичного матеріалу. орієнтується не **лише** в основній

рекомендованій літературі, але й в додаткових новіших джерелах з даного курсу; вільно оперує спеціальною термінологією; має власне відношення до предмету, зіставляє, порівнює отриману інформацію з власним досвідом та уявленнями, творчо осмислює цілі і завдання курсу. Продуктивний, творчий рівень опанування матеріалу.

„добре” В – студент майже вільно володіє основною інформацією з даного курсу, здатний послідовно її переказати, логічно викладає думку; орієнтується в основній фаховій літературі; часто однак не може зробити самостійних висновків і запропонувати власну концепцію застосування засвоєної інформації у майбутній професійній практиці. Орієнтується швидше на готові моделі використання базових знань у професійній діяльності. Репродуктивний рівень опанування матеріалу.

„добре” С – студент володіє основною інформацією з даного курсу, здатний послідовно її переказати, логічно викладає думку; орієнтується в основній фаховій літературі; не може натомість зробити самостійних висновків і запропонувати власну концепцію застосування засвоєної інформації у майбутній професійній практиці. Орієнтується швидше на готові моделі використання базових знань у професійній діяльності. Репродуктивний рівень опанування матеріалу.

„задовільно” D – загальна орієнтація в проблематиці курсу, часткове самостійне опрацювання джерел, достатнє володіння науковим термінологічним словником та практичним застосуванням необхідних знань. репрезентує поверхове знання спеціальної літератури, невпевненість у визначенні основних положень і дефініцій; демонструє знання основних категорій і понять дисципліни, проте без їх глибшого осмислення; його відповідь характеризується відірваністю теоретичних знань від їх наступного практичного застосування у професійній діяльності. Переважно фрагментарний рівень опанування матеріалу.

„Задовільно” E - студент має певне уявлення про дану дисципліну, однак, його знання достатньо фрагментарні, неповні, не пов'язуються в цілісну систему, являють собою набір окремих фактів, подій, явищ, назв, що не утворюють цілісної картини; репрезентує поверхове знання спеціальної літератури, невпевненість у визначенні основних положень і дефініцій; демонструє знання основних категорій і понять дисципліни, проте без їх глибшого осмислення; його відповідь характеризується відірваністю теоретичних знань від їх наступного практичного застосування у професійній діяльності. Фрагментарний рівень опанування матеріалу.

„Незадовільно” FX - студент має приблизне уявлення про дану дисципліну, однак, його знання дуже фрагментарні, неповні, не пов'язуються в цілісну систему, являють собою набір окремих фактів, подій, явищ, назв, що не

утворюють цілісної картини; репрезентує майже повне незнання спеціальної літератури, у більшості випадків неспроможність у визначенні основних положень і дефініцій; лише частково демонструє знання основних категорій і понять дисципліни без їх глибшого осмислення; його відповідь характеризується повною відірваністю теоретичних знань від їх наступного практичного застосування у професійній діяльності. Оглядово-вибірковий рівень опанування матеріалу.

Сумарна шкала оцінювання здобувача з навчальної дисципліни

СУМА БАЛІВ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання здобувача з семестрового екзамену та поточного контролю

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку (диференційованого) та екзамену
45-50	A	відмінно
41-44	B	добре
37-40	C	
32-36	D	
30-31	E	задовільно
18-29	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-17	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Пояснювально-ілюстративний.
2. Репродуктивний.
3. Метод проблемного викладення.
4. Частково-пошуковий, або евристичний.
5. Дослідницький

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. **Попередній контроль** спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з творів, які будуть вивчатися.
2. **Поточний контроль** здійснюється під час практичних занять з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення проблем опанування тими чи іншими навичками.
3. **Тематичний контроль** здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань та умінь студентів.
4. **Підсумковий контроль** проводиться в кінці семестру.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова література

1. Бузький М. Континуальність буття // *Філософія: Курс лекцій*. – Київ: Либідь, 1994. – 574 с.
2. Вагнер Г. Искусство древней Руси. – Москва: Искусство, 1993. – 255 с.
3. Зенкін К. Музика у богословсько-філософській системі О.Ф.Лосева // *Музика і біблія*. Науковий вісник НМАУ ім. П. Чайковського. – Київ, 1999. – Вип. 4. – С. 45-57.
4. Киприан, архим. (Керн). Литургика. Гимнография и эортология. – Москва: Крутицкое Патриаршее Подворье, 1997. – 150 с.
5. Клеман О. Истоки. – Париж, 1994. – 384 с.
6. Козаренко О. Львівська філософсько-естетична школа й актуальні проблеми українського музикознавства // *Musica humana: Збірник статей кафедри музичної україністики ЛДМА ім. М. Лисенка*. – Львів: 2003. – С. 161-169.
7. Кримський С. Ейдоси зустрічі культур (метологічний екскурс) // *Українська тема у світовій культурі: Науковий вісник НМАУ ім. П. Чайковського*. – Київ: Омега-Л, 2001. – Вип. 17. – С. 42-49.
8. Лаба В. Патрологія. – Львів: Свічадо, 1998. – 550 с.
9. Мартынов В. Конец времени композиторов. – Москва: Русский путь, 2002. – 168 с.
10. Мень А. Мировая духовная культура. Христианство. Церковь. – Москва: Из-тво Нижегородская ярмарка, 1997. – 672 с.
11. Мень А. Православное богослужение. Москва: Слово, 1991. – 190 с.
12. Овсійчук В. Проблеми духовності у мистецтві // *Українське сакральне мистецтво*. – Львів: Свічадо, 1994. – С. 106-113.
13. Панкевич Г. Проблема анализа пристраственноо-временной организации музыки. // *Музыкальное искусство и наука: Сб. ст.* – Москва, 1978. – Вып. 2. – С. 117-125.
14. Петрова О. Пасіонарна енергія мистецької України // *Українська тема у світовій культурі: Науковий вісник НМАУ ім. П.Чайковського*. – Київ, 2001. – С. 75-81.

15. Протопопов В. Русская мысль о музыке в XVII в. – Москва: Музыка, 1989. – 96 с.
16. Ржевська М. Історичне музикознавство та теорія динаміки культури: перспективи міждисциплінарних досліджень // *Культурологічні проблеми української музики*: Науковий вісник НМАУ ім. П. Чайковського. – Київ: Омега-Л, 2001. – Вип. 16. – С. 107-114.
17. Рикер П. Конфликт интерпертаций. Очерки о герменевтике. – Москва, 1995. – 246 с.
18. Успенский Н. Византийская литургия. Анафора. – Москва: Филоматис, 2003. – 348 с.
19. Ушкалов Л. Світ українського барокко. – Харків: Око, 1994. – 112 с.
20. Флоренский Н. История богослужбных песнопений православной восточной церкви. – Москва, 1869. – 360 с.
21. Шестаков В. Музична естетика західноєвропейського середньовіччя. – Київ: Музична Україна, 1976. – 261 с.
22. Шмеман А. Введение в литургическое богословие. – Москва, 1996. – 247 с.
23. Ярема В. (протопресвітер). Дивний світ ікон. – Львів: Логос, 1994. – 74 с.

Допоміжна

1. Дворнік Ф. Слов'яни в європейській історії та цивілізації. – Київ: Дух і література, 2000. – 494 с.
2. Ефимова Н. Ранне-христианское пение в Западной Европе VIII-X ст. – Москва 1998. – 282 с
3. Лихачев Д. “Слово о полку Игореве” и эстетические представления его времени. – Ленинград: Наука, 1985. – 265 с.
4. Маринович М. Українська ідея і християнство або коли гарцюють кольорові коні апокаліпсису. – Київ: Дух і література, 2003. – 279 с.
5. Прохоров Г. К истории литургической поэзии: гимны и молитвы Филофея Коккина // ТОДРЛ. – Ленинград, 1972. – Т. XXVII. – С. 120-147.
6. Салтыков А. Пространственные отношения в византийской и древнерусской живописи. // *Древнерусское искусство*: Сб. ст. – Москва: Наука, 1975. – С. 414-440.
7. Шевченко І. Україна між Сходом і Заходом. – Львів: ЛБА, 2002. – 238 с.

